Laiškas Valerijai Čiurlionytei, 1917-05-31, [iš Sočio – į Iskorostį].

Tai matai. Rašai, kad išvažiuoji iš Voronežo į Volynių,

Tai matai. Rašai, kad išvažiuoji iš Voronežo į Volynių, o man savo adreso ten neatsiunti. Ir dabar aš rašau tau ir manau, kad tu negausi. Kaipgi bus? —

Vakar nuo tavęs du laišku ir atvirutė.

Man be galo nesmagu, kad aš savo laiškais tau ūpą gadinu ir kad tau sunku būna iš mano priežasties ir iš mano pasileidimo… Bet tu man dovanok, o aš daugiau pasistengsiu tokių laiškų nerašyti.

O aš pasileidžiau labai. Palikau didžiausias tinginys. Miegu bent 12 valandų (per dieną lietus lyja) ir galvoti ne tik nieko negaliu, bet ir noro neturiu. Ir galvoj kažkoks chaosas ir tinklai. Jei išsijudint, galbūt galima kas nors padaryti, bet kad man ir išsijudint nesinori. Aš pas mares per lietų ir perkūniją sėdžiu. Vilnys dūksta kaip pasiutusios, kad net už trijų varstų girdėties. Aš sėdžiu ir nieko negalvoju. Kaip akmuo arba uola. Aš ir marių siutimo neklausau. Ir, rodos, nėra visai manęs, ir, rodos, niekuo aš nesiskiriu nuo tų kiparisų ir gipso sfinksų, kur riogso ant kranto irgi per lietų ir perkūniją. O kai namie esu — skaitau laikraščio skelbimus, kur atsivežiau batus suvyniojęs…

Tu nori, kad aš pamylėčiau pasaulį gražų… Aš nežinau, ar jis gražus, ar jis ne, bet aš jį myliu, aš labai myliu. Sakai, kad „žmonės man blogų pusių gali priduoti“, „nejaugi tau ilgu minių ir draugų?..“ Ė, žinai! Aš toli nuo žmonių, ir gal toliau esu, negu tu manai. Ir aš nieko iš jų nenoriu, ir nieko iš jų nelaukiu, ir man nieko iš jų [ne]reikia. O ką jie nori duoti ar atimti — ar ne vis tiek man! Tu žinai, kad aš esu gyvas ir gyvenu, tai kam tu taip manai!

Jokių kuopų ir kuopelių dvasios manyj senai nebeliko. Esu tyruose ir esu didelis didis pilių ir bokštų valdovas! Ir myliu aš pasaulį. Ir myliu aš žmones labai, labai. Bet juo daugiau aš juos myliu — juo toliau aš esu nuo jų. Minių ir draugų aš niekuomet ir nesiilgėjau. Ir aš nežinau, kas tai yra — ar savimeilė, ar egoi[z]mas, geros pusės ar blogos, tik, aš kai pasižiūriu in žmogų, aš tesakau — šitasai žmogus gyvas yra, o šitasai miręs.

Viena, kam tu rašei: „Aš tau maniau nieko nerašyti.“ — Negerai tu manei ir padarei ne taip, kaip manei, tai kam dar minėti, kas negerai buvo? Nieko minėti nereikia. Reikia gyventi. Reikia dainuoti. Reikia gerti kalnų ir pievų svaigulius ir jaunybės šokį šokti. Bet pirm visko ir virš visko — dainuoti. Kad nuo dainos būtum apsvaigęs ir palaimintas, kad dainoje juoktumeis ir ties bedugnėmis plasnotum!..

Reikia dainuoti, dainuoti, dainuoti!

Ar tu atsimeni Kelermano „Marių“ tąjį karžygį, kurs apsakinėja, ir jo draugą Jan [1]? Atsimink juos ir žinosi maždaug, kas dedasi žmoguje, kai prie marių pagyveni — — —

Tu prašei tau nusiųsti Nyčę [2], kad aš nepapulčiau po jo intėkme. Todelei aš tau jo nesiųsiu, tik kam tu taip blogai apie mane galvoji!

Ė, žinai, tu per daug galvoji. Pagyvenk taip, kad sąžinė tavo neprašytų atskaitos, kad sąmonė tavo nenorėtų aiškumo, kad tu nejustum reikalo sužinoti, kas dedas tavyje, pagyvenk taip, kaip gyvena dūkdamos marių vilnys ir kalnų kriokliai, krisdami in bedugnes, — ir tu žinosi tuomet, kas tai yra jaunystė.

Kad pajusti jaunystę, reikia trupučio beprotystės…

Kad pajusti savo galę — reikia ties bedugnėm paskraidyti… O kai žmogus junta jaunystę ir bedugnę

— tai ko daugiau bereikia!..

Aš iš kalnų kelionės dar neišsipagiriojau ir turbūt greit neišsipagiriosiu.

Ar tu nepyksti ant manęs, kad aš toks?.. Bet ar žinai, Sesute, — aš gyvenu, aš gyvenu!

Bučiu[o]ju tave karštai.

Tavo Bolyt[i]s

Ė, sužinojau, kuri šiandie diena. Šiandie 31 gegužio.

KOMENTARAI

[1] Kalbama apie Bernhardo Kellermanno (1879–1951), vokiečių rašytojo, impresionistinį romaną *Jūra*, parašytą 1910 m.

[2] Friedrichas Nietzsche (1844–1900), vokiečių filosofas ir rašytojas, vienas žymiausių „gyvenimo filosofijos“ kūrėjų. Tuo metu BS skaitė jo veikalą *Štai taip Zaratustra kalbėjo: Knyga visiems ir niekam* (1883–1885).